

חולי מעיים תנו רבנן³⁸⁷ הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר והקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת לפניו רבונו של עולם עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים³⁸⁸ אמר

(3) ענין

לקרותו בטעמים שבו ולא דרך זמר³⁸⁸, ויש לפרש דהני מילי מאן דקרי ליה דרך שחוק אבל מאן דמכירין לשבוחי ביה לקב"ה דרך ניגון שפיר דמי, ומילתא צריכא עיונא³⁸⁹. והקורא פסוק בבית המשתאות בלא

(5) ענין

שכתבתי בסמוך [ס"ק צ]. ובהרבה סעודות נוהגים לשורר קדים דהיינו יתגדל, וזהו ודאי טעם גדול דלא התירו אלא זכרון מסדיה, וכל זמן שיש עון גדול צמח שנוקמים על הסעודה אדם ליתן אחד ועושה פסוק בפסוקים או במינות קדושות, ואשרי אנוש לא יעשה זאת, ועל זה אמרו [פסדרין קא, א] בן עשאוני ככנור כו': (1) אב"ש ש"ג גרי"ה

(2) ענין

אבל אולי שייך בזה האיסור שאיתא בסנהדרין דף ק"א על הקורא פסוק ועושה אותו כמין זמר שהתורה עונתה שעשאוני בניך ככנור, דזה שעשה האדם מתחלת שיכנס לשם כח המשמיע הברכות ופסוקים, וכן שהעמידו אח"כ להשמיע הרי הוא כמין זמר וזה הרי הוא מעשה האדם המחוייב באיסורין, ואפשר שאיסור דמין זמר הוא גם על ברכות דגרי"ה הם דברי תורה כמפורש בשבת דף קט"ז דברכות הם דברי תורה שבעל פה, ואף על דברי תורה שבעל פה נמי מסתבר שהוא כמו פסוקי תורה שבכתב לענין איסור זה ודעשאוני ככנור דמי. ואפשר כיון שעכ"פ האדם בעצמו אינו מומר ליכא איסור זה אף שהאדם גרם לזה שיהיה כעין זמר ע"י הכלי המעיע דעקארדער, וזהו אלי הטעם שהרבה מקילין בזה משמיעין בטעם רעקארדערס, וכן אף בדרך שלמינו בהטלאת שוקרין רעקארדס שהיו עניני נגינה גם בפסוקים ומשמיעים בנראגאפאן ולא מיתו בידם חכמי הדרד שלמינו. ובעצם רואים אנו שרוב העולם מומרים נוסחי ברכות וגם פסוקים בכל עניני שמחה אף חסידים האנשי מעשה, אף שזה דאי הא מפרש בגמרא לאיסור ולא ידוע לי טעם נכון, ואולי מפרשים בגמרא דוקא פסוק של שיר השירים שלא יבוא ללול בשיר השירים לומר שאינו קדוש אלא הם דברי שיר בעלמא, ולא כרשיי שפירש שנקט שה"ש לרבותא א"ע"פ שמשיר השירים הוא ועיקרו שיר אסור לעשותו כמין שיר, משמע שכ"ש פסוקים של תורה וכל נביאים וכתובים שאסור, אבל אף אם נמצא פירוש כזה היה לנו לחש לפרשי' וכן הוא גם בנ"י, וצ"ע בטעם שמקילין עכ"פ למה שמקילין במרה של האדם ממש אין להתמיר גם בטעם רעקארדערס, אבל לבעלי נפש מן הראי להתמיר שלא לעשות טעם רעקארדערס מברכות ופסוקים, וכשעשה כבר שלא. להעמידו להשמיע הברכות הפסוקים לתענוג בעלמא, ואם אינו לומר ולשחוק אלא רק להחזיר אין ענהו או בימי חתונות וכו'. נראה שלא שייך האיסור אף בפסוקים ואין להתמיר אף לבעלי נפש, וכ"ש כשעשה כדי שיהא נקל לחזור אחר מה שלמד שמוחר.

ראיתי בראבי"ה מס' ברכות ריש אין עומדין דגריס הקורא פסוק ועושה אותו כמין זמר, ולא גריס שה"ש, ומ"מ מבוואר דנחלקין הדעות אם דיו (4) ענין

דברי תשבחות. כתוב בליקוטי מהרי"ל [עמוד חריב אות יא] שלא כדן הוא שמשוררין צמחה אודך כי ענינתי [מהל"ס ק"מ, א] וכה"ל גוונא כמה פיוטים לשמחת הריעות, כי אז התורה חוגרת שק ואומרת עשאוני בניך כמין זמר ופ"פ סנהדרין קא, א, אך צבית הכנסת לרגלים מזה לומר וכו', עכ"ל. וז"ל לומר דלא שרי אלא אדם השירים שמתקנו על הסעודה כגון בשבת, אצל פיוטים אחרים אסור, ועין בספר חסידים סימן קמ"ז:

(6) ענין

זה שנים מו"מ צנת המק"ע היינו צמעות מנהג של צרית מילה ושלית ליצור אחד. המחיל לנגן אודך כי ענינתי ותלמיד חכם אחד שהיה עמנו אומר לו שאסור ולא הניח אותו לנגן ואחרת לו הנח לו ולדרידו אינו קורא הפסוק כדי לשחק כמו שעושים התינוקות אינו אסור וכן ראינו להר"י מ"ע צספר. מלפנ"ל חריפה יע"ש וכן מוכרח דהא כתיב חסדי ה' עולם אשירה וכן מצויר צספר החסידים צפי' קמ"ז וז"ל ומירות היו לי חוקיך וכו' אצל הבולגרים והאמריים המקראית דרך לציט והם צפיהם כשיר של ענצים עמידה תורה וכו' דמשמע דה"ל הוא דרך שירת ומצנחות ומתיר.

(4B) ענין

ואף אם לכאורה יש להמנע מלזמר פסוקי שה"ש דמפשטות הגמ' משמע דדין מיוחד הוא לחומרא וכ"ה בזה"ק, אך נראה למעשה דכאשר שרים שירים אלה בדרך דביקות והתלהבות דקדושה יש להקל אף בפסוקי שיר השירים, כך נלענ"ד.

הקורא שיר השירים ועושה אותו כמין זמר. שקורא צנניה אחרת שאינו נקוד צה ועושה אותה כמין שיר א"ע"פ שמשיר השירים הוא ועיקרו שיר אסור לעשותו כמין שיר אלא בקריאתו: הקורא פסוק בבית המשתאות בלא זמנו. צמס"ב על יינו עושה שחוקותיו צנני תורה וקורא פסוקים כקול רס לשחק צהס צני המשתה אצל אס אומרו צמנו על המשתה כגון שהוא יוס טוב ונוטל כוס צידו ואומר עליו צנני הגדה ופסוקים מענינו של יוס מציד טובה לעולם:

(5) ענין

צו. מו"ר (שליט"א) צצוק"ל הביא דאי מהגמרא שמותר לשיר פסוקים שכונתנו להתעורר ליראת שמים. כתוב ביומא דיי"ט ע"ב במשנה כהן גדול בליל יוה"כ מעסיקים אותו עד שיגיע זמן השחיטה ואומרת הגמ' תנא לא היו מעסיקין אותו לא בנבל ולא בכנור אלא בפה ומה היו אומרים אם ד' לא יבנה בית וכו' ע"כ ופרשי' אלא בפה היו משוררין לפניו ע"כ, והיינו שהיו משוררין לפני הכ"ג פסוקים ליראת השי"ת כדי שלא ירדם, ואמר מו"ר (שליט"א) צצוק"ל מכאן ראוי שמותר לשיר פסוקים לעורר ליראת שמים ולעבודת השי"ת.

(9) ענין

ומשום כ"ז נראה דאף שמדברי המג"א והמשנ"ב משמע לאיסורא, כ"ן שה"ש, שמן המשחה והשד"ח הקילו בזה, וכך משמע מדברי הראשונים הנ"ל, ולא חילקו בין שה"ש לשאר כתבי הקודש, הנח להם לבני ישראל וכו', וגדול המנהג שנהגו גדולים וחכמים.

(10) ענין

(ה) במשנה ברורה סי' תקס"ט ס"ק י"ד מביא בשם המ"א שבשבת מותר לשיר רק השירים שנתקנו על הסעודה. האם למעשה חייבים להקטיד על זה אחרי שענינינו הוראות שבישיבות לא מקפידים על זה.

(ה) אין לנו רק דברי מרו ז"ל במ"ב.

(11) ענין

ועל כרחק שסמכו על זה שכל השירים הם ומירות שירות ותשבחות להלל ולהודות להשי"ת בבחינת "אילו פינו מלא שירה כים וגו'" ואלה מרוממים את הנפש הנשמה ומקברים ליבות ישראל לאבינו שבשמים, ואכן, אלה שמשמיעים ובחיים מליבם שירים הדומים לשירי הגוים, ואפילו מבקשים להידמות להם הבל באיצטלא של "קדושה וטהרה", בחדי עון חמור בידיהם שמכשילים את הרבים, ועוד.

(12) ענין

זהו לענין פסוקים של שאר כתובים אבל יש שמחמירים בפסוקים של שיר השירים וכמו דכתב ביד רמ"ה דהוא מילתא צריכא עיונא, אבל יש שכן נוהגין לשיר פסוקים משיר השירים וכפי שידוע שהבעל התניא חיבר ניגון על פסוק משיר השירים והרי"ץ אמר על ניגון זה דברים גדולים, ראה בשיחותיו משמח"ת שנת תרפ"ט, וכן האדמו"ר מלובאביטש צ"ל ציוה לנגן ניגון זה הרבה פעמים ובכ"פ ביאר הכונה כמו שביאר